

УДК 330.322:657

DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/172-8>**Паньков О. Б.**аспірант кафедри економіки і підприємництва,
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»**Pankov Olexandr**National Technical University of Ukraine
“Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute

ВПЛИВ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПОКАЗНИКИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Інвестиційна діяльність підприємства ефективна при перевищенні результатів реалізації інвестиційного проекту за певний період часу. Для прийняття рішення про реалізацію проекту необхідно провести розрахунки основних показників розвитку підприємства до і після реалізації проекту. При наявності декількох проектів необхідно розрахувати показники після теоретичної реалізації кожного проекту, а потім за допомогою отриманих значень і порівняльних коефіцієнтів з'ясувати доцільність впровадження того чи іншого інвестиційного проекту з інвестиційного портфеля. На управління інвестиційною діяльністю впливає різноманітна кількість чинників, які мають зовнішній та внутрішній характер та прямий або опосередкований вплив по відношенню до окремого підприємства. Звідси випливає, що показники розвитку підприємства безпосередньо залежать від критеріїв ефективності інвестиційного проекту та їхнього впливу на інвестиційну діяльність підприємства, що і досліджується у статті.

Ключові слова: система управління, інвестиційна діяльність, підприємство, розвиток.

INFLUENCE OF INVESTMENT ACTIVITY ON INDICATORS OF ENTERPRISE DEVELOPMENT

Investment activity is central to economic process and determines the overall economic growth of the enterprise. As a result investment increases production volumes, income is growing, evolving and moving forward in economic competition between industry and enterprise, who came forward in the competition and in most meet the demand for one or another goods and services. Received income in part again accumulates and increases, occurs further expansion of production that leads to the prosperity of the enterprise. This the process is repeated continuously. So, investment activity itself causes growth extended playback generated by income account as a result of its effective distribution. At the same time the more effective investment activity, the greater the growth of income, the greater the absolute size accumulation of cash of the enterprise, which can be re-invested in production. At high enough investment efficiency activity income growth can provide increasing the share of accumulation at full consumption growth. Investment impact analysis activities on the efficiency of production, financial and further development of the enterprise is final in order to determine the degree of impact of the implemented investment projects and innovations. However, during the analysis it is important to identify trends in the scale of the impact of implemented investment projects and innovations on change generalizing and private indicators that characterize the efficiency of production, financial and investment activities of the enterprise as a whole. As shown by the analysis of literature sources from issues of investment activity and its impact on development of economic activity of enterprises, on today there is no single approach of the authors to relationship between development factors and components of the enterprise management system. IN during the study of the problem, the impact was identified investment activity as one of the components enterprise management systems, production and financial activities identified and systematized main factors limiting development investment activities in modern enterprises conditions.

Keywords: governance, management, investment, innovation, enterprise development.

JEL classification: O16, M11, E22

Постановка проблеми. На сьогоднішній день не існує єдиної методики аналізу інвестиційної привабливості підприємства. Це пов'язано, в першу чергу, з тим, що для різних інвесторів поняття інвестиційної привабливості має різний зміст. Так, наприклад, з – поміж інших, основним параметром інвестиційної привабливості підприємства є його платоспроможність. Основний вплив на зміну показників підприємства надає напрямок (мета) інвестиційної діяльності. Виходячи з видів ефективності інвестиційних проектів, нижче розглянуті основні напрямки інвестиційної діяльності та відповідні зміни показників підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сучасному етапі розвитку підприємницьких структур достатньо уваги авторів таких, як Гриньов А.В., Тридід О.М., Кизим М.О., Хрущ Н.А., Редькін О.С.,

Глебова Н.В. приділяється дослідження інвестиційної діяльності підприємств через призму її характеристик та основоположних ознак на основі яких визначається оцінка їх ефективності. Однак мало дослідженим є питання впливу інвестиційної діяльності на показники росту підприємства, що і є предметом дослідження у роботі.

Метою статті є дослідження впливу інвестиційної діяльності підприємства на показники його росту.

Виклад основного матеріалу. Для досягнення комерційної ефективності можуть бути реалізовані інвестиційні проекти, націлені на поліпшення якості продукції, нарощування обсягів виробництва і зниження собівартості продукції. При поліпшенні якості продукції будуть використовуватися більш якісні матеріали, що призведе до збільшення ціни і собівартості

продукції, а значить, і до збільшення виручки від продажів. Чистий прибуток може залишитися без змін, але може і вирости, якщо купівельний попит на поліпшений товар стане вище. При розширенні обсягу виробництва собівартість продукції повинна зменшитися за рахунок ефекту масштабу. Від рішення підприємства про зміну або збереження ціни залежить зміна обсягу виручки і чистого прибутку.

Рентабельність продукції зміниться, оскільки собівартість знизиться, а прибуток збільшиться. Зниження собівартості продукції відбувається за рахунок перегляду складу товару, його матеріалів, автоматизації виробництва, збільшення обсягів виробництва. Так само в залежності від рішення підприємства про рівень ціни, відбудеться зміна чистого прибутку і виручки від продажів в бік збільшення, або зменшення.

Матеріаловіддача повинна зрости, за інших рівних умов, оскільки матеріальні витрати будуть зменшені. Напрямок зміни рентабельності буде залежати від зміни прибутку від реалізації продукції. Освоєння нових видів діяльності передбачає першочерговий аналіз ринку для виявлення потреби покупців в новому товарі, визначення передбачуваного сегмента ринку.

Даний напрямок має на увазі під собою значні капіталовкладення, перевлаштування наявного обладнання при наявності можливості його використання в новому виробництві. Виробництво нового товару на ринку тісно пов'язано з ризиком неефективності капіталовкладень, а виробництво наявного на ринку, але нового для підприємства товару, має меншу ступінь ризику.

Обсяг виробництва буде варіюватися в залежності від споживчого попиту. Звідси впливає зміна виручки від продажів, собівартості продукції, чистого прибутку і показників рентабельності. Вихід на нові ринки збуту допоможе підприємству зайняти більшу частку і посилити свою конкурентоспроможність.

Досягнення бюджетної ефективності відбувається за рахунок відрахувань у позабюджетні фонди, а також за рахунок сплати податків до бюджетів різних рівнів.

Громадська (соціальна) ефективність досягається шляхом створення нових робочих місць, поліпшення умов праці, підвищення заробітної плати співробітників. При створенні нових робочих місць збільшиться собівартість продукції, оскільки стаття калькуляції «заробітна плата» буде збільшена. Так само підвищиться продуктивність праці, від чого можна збільшити обсяг виробництва, якщо це має сенс.

Від цього відбудеться зміна чистого прибутку і виручки від реалізації продукції, а також зміни показників рентабельності.

Глебова Н.В. підкреслює значущість ролі інвестицій в сфері виробництва для промислового підприємства. «Необхідність в виробничих інвестиціях пов'язана з заміщенням зношених основних фондів новими виробничими активами, яке здійснюється за допомогою акумулювання відрахувань амортизації і їх використання на покупку нового обладнання і модернізацію виробничого потенціалу. Розширення операційної діяльності можливо за рахунок нових інвестицій у виробництво, на вдосконалення, якісне оновлення машин і обладнання» [3, с. 12]. Так само автор говорить про те, що саме обмеженість інвестиційних можливостей для поновлення виробничого потенціалу займає

лідуюче місце серед чинників, які перешкоджають розвитку підприємств.

Знос основних фондів в п'ять разів перевищує швидкість їх відновлення, що, в кінцевому рахунку, призводить до повного зносу фондів. В результаті автор прийшла до висновку, що для забезпечення більш стійкого розвитку підприємства механізм інвестування повинен направлятися на цілеспрямовані зміни внутрішнього середовища з урахуванням майбутніх змін у зовнішньому середовищі. В якості ключових факторів успіху даного механізму виступають:

- довгострокова перспективність;
- збалансованість інноваційної, виробничої і маркетингової діяльності;
- орієнтація на забезпечення конкурентних переваг;
- інноваційність реалізованих проектів.

Для виробничих підприємств важливо досягти екологічної ефективності при реалізації інвестиційних проектів. Прикладами напрямків інвестиційних проектів є зниження шкідливих викидів в навколишнє середовище, зниження використання природних ресурсів, використання сучасного, більш шадного для атмосфери, обладнання.

Екологічний ефект в сучасному світі відіграє важливу роль для визначення рівня конкурентоспроможності підприємства на ринку. Зниження шкідливих викидів дозволить скоротити витрати на виплату штрафів за шкідливі викиди, що допоможе знизити собівартість продукції і вплине на розмір чистого прибутку і рентабельності продукції.

За допомогою використання сучасного екологічного обладнання збільшиться не тільки фондівіддача основних засобів, а й амортизаційні відрахування.

Слід враховувати можливі обмеження реалізації інвестиційного проекту незалежно від його напрямку. Такими обмеженнями можуть бути показники ефективності інвестицій і їх доцільність, ємність ринку і конкуренція на ньому, фінансові можливості інвесторів, вплив банків (при необхідності отримання кредиту), законодавчих обмежень і вимог і т.д.

Оцінка інвестиційної привабливості з урахуванням комплексу факторів внутрішнього і зовнішнього впливу, перспективності, вигідності і прийнятного рівня ризикованості інвестицій. Дана методика, запропонована Е.А. Якименко, складається з 4 етапів: за допомогою методу Дельфі визначаються і відбираються фактори впливу і показники інвестиційної привабливості; за допомогою багатофакторної регресійної моделі оцінюється рентабельність продукції за кілька років; аналізуються зовнішні та внутрішні фактори інвестиційної привабливості: фінансовий стан, привабливість продукції, зношеність основних засобів підприємства, якість персоналу, інвестиційний потенціал підприємства; розробляються рекомендації з підвищення інвестиційної привабливості підприємства [2, с. 48].

Серед сучасних методів аналізу і оцінки ефективності інвестиційних проектів можна виділити метод імітаційного моделювання Монте-Карло і методи, засновані на теорії реальних опціонів [3, с. 246]. Імітаційне моделювання за методом Монте-Карло (Monte-Carlo Simulation) дозволяє побудувати математичну модель, яка визначає вплив невизначеності на інвестиційні рішення. знаючи деякі імовірнісні розподілу

змінних параметрів проекту, а також зв'язок між ними (кореляцію параметрів), можливо отримати не просто значення прибутковості проекту, але і його розподіл [3, с. 247].

Залежно від вхідних показників (факторів), розроблена модель дозволяє проводити розрахунки прийнятих показників ефективності проекту. При використанні загальноприйнятого підходу до оцінки ефективності проекту підбирають 3 варіанти наборів вхідних показників (песимістичний, найбільш ймовірний і оптимістичний) і для кожного варіанта розраховують показники ефективності. Передбачається, що при песимістичному варіанті всі фактори, що впливають на ефективність проекту, будуть особливо несприятливими. Оптимістичний варіант – це набір найбільш сприятливих умов.

Найбільш ймовірний варіант виходить з середніх значень факторів. Ймовірність реалізації того чи іншого варіанту або не оцінюється, або оцінюється експертно.

Використання методу Монте-Карло для оцінки прибутковості інвестиційного проекту відрізняється від загальноприйнятого підходу тим, що кожен вхідний показник (фактор) задається не одним значенням, а діапазоном значень – розподілом ймовірностей. Це дає можливість розрахувати ймовірності різних значень показника ефективності, забезпечуючи набагато більш реалістичний спосіб опису невизначеності в процесі аналізу. При комп'ютерному моделюванні за методом Монте-Карло значення кожної вхідної змінної вибирають випадковим чином з вихідних розподілів ймовірності.

Основною відмінною рисою концепції реальних опціонів в порівнянні з концепцією чистого дисконтованого доходу є фокусування на визначення джерел невизначеності, а також планування проектів таким чином, щоб досягти максимальної гнучкості при його здійсненні. Гнучкість управління дозволяє менеджерам в процесі реалізації проекту і в залежності від обставин, що склалися приймати конкретні рішення, які здатні змінити подальший хід реалізації проекту. Тобто, діючи відповідно до цілей проекту, і тим самим підвищуючи його ефективність, менеджер може: скорочувати вплив негативних факторів, виявлених в процесі реалізації проекту; розвивати і збільшувати ефект від позитивних моментів; змінювати інвестиційну або фінансову стратегію компанії в залежності від нових умов на ринку; мінімізувати виявлені ризики проекту; оперативно змінювати вартість і структуру капіталу, використовуючи нові способи фінансування; знаходити нових контрагентів з більш вигідними умовами для здійснення проекту; впливати на величину грошового потоку [4, с. 257].

Всі запропоновані методи мають як переваги, так і недоліки. Основні методики оцінки інвестиційної привабливості підприємства використовують різні

показники, що відображають його розвиток в динаміці, фінансову стійкість, ліквідність, платоспроможність. В основному представлені методи ґрунтуються на показниках, найбільш яскраво відображають інвестиційну привабливість компанії, проте залежать від суб'єктивності оцінки, а також вимагають порівняння декількох компаній. Очевидно, що при практичному застосуванні відомих представлених підходів необхідно сформулювати взаємозв'язок і єдність всіх методів, спиратися на використання різноманітних кількісних і якісних показників, проводити аналіз і виділяти фактори, які впливають на інвестиційну привабливість організації в кожному конкретному випадку, з урахуванням специфіки галузі підприємства.

Планування інвестицій є серцевиною управління інвестиційною діяльністю підприємства. Всі інвестиційні рішення по здійсненню реальних інвестиційних проектів і програм, вкладення грошових коштів у фінансові активи, а також рішення по їх фінансуванню об'єктивно взаємопов'язані, а значить, їх не можна приймати порізно. Слід використовувати інструменти планування для зв'язку цих рішень.

Для досягнення найкращих результатів діяльності, збереження або посилення позицій на ринку підприємству необхідно постійно розвиватися. Розвиток може бути виражено в змінах організаційної структури, підвищенні конкурентоспроможності продукції, у виробництві нових видів товарів/послуг, в зміцненні взаємин із споживачами, постачальниками і т.д.

Кожна така дія містить в собі:

– постановку мети – тобто розуміння кінцевого результату, на який навмисно буде спрямований процес дій;

– визначення передбачуваного результату (вибір цільового показника) – це визначення сукупності критеріїв, на досягнення яких повинна бути спрямована робота співробітників;

– джерело фінансування – канали отримання фінансових коштів, перелік економічних суб'єктів, здатних надати такі ресурси для реалізації проектів;

– ризики – тобто можливість виникнення втрат в результаті вчинення певних дій, прийняття господарських рішень, впливу чинників на розвиток підприємства [5, с. 49].

Висновок. Отже, виходячи з основних ознак інвестиційної діяльності підприємств, необхідно визначити фактори, які обмежують її розвиток сьогодні: незадовільний стан технічної бази підприємств; недосконалість нормативно-правова база, регулююча інвестиційні процеси; низька прибутковість інвестицій в основний капітал; складний механізм отримання кредитів для реалізації інвестиційних проектів; недостатній попит на продукцію; високий відсоток комерційного кредиту; інвестиційні ризики; невизначеність економічної ситуації в країні; недолік власних фінансових коштів.

Список використаних джерел:

1. Глебова Н.В. Учет риска в инвестиционном проектировании. *Економіка: проблеми теорії та практики*. 2001. № 105. С. 11–14.
2. Дегтярева Ю.В. Алгоритм принятия оптимальных управленческих решений в процессе реализации инвестиционного проекта в условиях нестабильной экономической среды. *Вісник Східноукраїнського національного ун-ту ім. В. Даля*. 2006. № 4 (98) Ч. 2. С. 47–52.
3. Хрущ Н.А. Механізм управління інвестиційним процесом. *Економіка: проблеми теорії та практики : Зб. наук. праць*. 2003. № 170. С. 244–249.

4. Ковалев В.В. Методы оценки инвестиционных проектов. *Финансы и статистика*. 2012. № 8. С. 257.
5. Коваль Р.Г. Формування умов інвестування соціально-економічного розвитку підприємства. *Економіка та держава*. 2016. № 12. С. 49–51.

References:

1. Glebova N.V. (2001) Uchet ryska v ynvestytsyonnom proektyrovanyu [Accounting for risk in investment design]. *Economics: problems of theory and practice. Coll. Science*, no. 105, pp. 11–14.
2. Degtyareva Yu.V. (2016) Alhorytm pryniatya optymalnykh upravlencheskykh reshenyi v protsesse realizatsyy ynvestytsyonnoho proekta v usloviakh nestablynoi ekonomicheskoi sredy [Algorithm for making optimal management decisions in the process of implementing an investment project in an unstable economic environment]. *Bulletin of the East Ukrainian National University*, no. 4 (98) part. 2, pp. 47–52.
3. Khrushchev N.A. (2003) Mekhanizm upravlinnia investytsiynym protsesom [Investment process management mechanism]. *Economics: problems of theory and practice: Coll. Science*, no. 170, pp. 244–249.
4. Kovalev V.V. (2012) Metody otsenky ynvestytsyonnykh proektov [Methods of evaluation of investment projects]. *Finance and Statistics*, no. 8, p. 257.
5. Koval R.G. (2016) Formuvannia umov investuvannia sotsialno-ekonomichnoho rozvytku pidpriemstva [Formation of investment conditions for socio-economic development of the enterprise]. *Economy and State*, no. 12, pp. 49–51.